

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 « 05 »
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 « 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 19.

A magyar gazdatisztekhez!

(H.H.) A »Hazánk« folyó hó 16-iki számában Buday Barna jeles tollából egy cikk jelent meg, melyben foglalkozik a »Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesület«-ének 17 évi történetével. Konstatálva, hogy ezen egyesület, melynek a gazdatisztek elhanyagolt érdekei előmozdítása és védelme volt főcélja, a magyar gazdatisztek közönye miatt immár az erkölcsi- és anyagi tönk szélére jutott.

Bizony szomorú árnyat vet ez a magyar gazdatisztekre, hogy ezen egyesület, melynek élén oly tevékeny és önzetlen férfi áll mint Bujanovits Sándor, ki önfeláldozó buzgalommal igyekezett a gazdatisztek jogos érdekeinek érvényt szerezni és sikertelenség esetén a gazdatiszti kérdéseket legalább nívoun tartani, veszni engedik. Veszni akkor, mikor a gazdatiszti kvalifikáció, a gazdatiszti és kenyéradó közötti jogviszony, a nyugdíjgynek rendezése és létesítése napról-napra égetőbb szükségévé válik a gazdatiszti osztálynak.

Joggal mondhatjuk, hogy az állam valamennyi társadalmi osztályának ügyeit rendezte és érdekeiknek érvényt szerzett, csak éppen a gazdatiszti osztály volt mindég és marad valószínűleg ezután is mostoha gyermeke e hazának.

Törvény írja elő a teljes szakképzettséget jogi, orvosi, tanügyi, állatorvosi szakoknál. Minősítést követel az erdészeti és

bányászati, állami és köztörvényhatósági szakoknál stb., csak éppen mi magyar gazdatisztek nem érdemeltük még ki, hogy egy modern jogállam felkarolja jogos érdekeinket.

Pedig követeli ezt nem csak a jogoság és méltányosság a gazdatisztekkel szemben, de szükséges lenne osztályunk nívoujának törvényileg való emelése közgazdasági szempontból is, mert Magyarországon, a nagybirtokok e hazájában egy szakavatott gazdatiszti osztály az egész ország gazdasági haladásának oly jelentékeny tényezője lehet, mint más országban sehol. Különösen ma, midőn a rendkívül kedvezőtlen közgazdasági viszonyok között csak akkor hozhat némi hasznot a mezőgazdaság, ha az elmélet és gyakorlat összes vívmányait lehetőleg javunkra tudjuk fordítani.

Es a gazdatiszti osztálynak éppen ezen jogos követeléseit volt hivatva a »Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesület«-e kivívni. Tette is nem egyszerű! Így ezen egyesületnek köszönhetjük, hogy az 1891-ik évi I.-ső gazdatiszti kongresszus össze lett hívva, az ő érdeme, hogy az 1894-ik évben az országgyűlés, élén a földmívelésügyi miniszterrel, meghajlott a gazdatisztek jogos követelése előtt; végre ugyancsak az egyesület derék vezetőinek köszönhetjük, hogy az 1895-ik évben tartott III.-ik magyar gazdakongresszus és végre az 1896. évi II.-ik magyar gazdatiszti kongresszus behatóan foglalkoztak ügyeinkkel, s nem rajta mult, hogy kézzel fogható eredményt nem tudtunk kivívni.

De igenis rajtunk magyar gazdatiszteken mult, hogy nem támogatva az egyesületet, nem adtunk elég erkölcsi hatalmat kezébe. Es ezen támogatásunk évről évre csökkenvén, oda jutottunk, hogy ma-holnap teljesen szét olvad ez egyesület s vele együtt hosszú időre, talán örökre el lesznek temetve jogos érdekeink, nagy szemrehányást dobva arcunkba, hogy nem vagyunk annyira sem érettek, hogy saját magunk, családunk, gyermekeink és a jövő gazdatiszti nemzedék jogos érdekeiért együttes erővel kitartó harczra tudjunk kelni.

Igen, magyar gazdatisztek, egyedül a mi indolentiánknak fogjuk tulajdoníthatni, ha ügyünk felett napirendre fognak térni s helyzetünk napról-napra sanyarubb lesz.

Lépjünk tehát fel együttes erővel, lelkesedjünk, hozzunk áldozatot saját ügyünkért s lépjünk tömegesen a derék egyesület: a »Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesület«-ének tagjai sorába, különben újra csak bebizonyosodik a közmondás igazsága, hogy »átok fogja a magyart, mert soha össze nem tart.«

A magyar mise bevitelése.

A »Budapesti Hirlap« tegnapi (321. sz.) számában e fenti cím alatt keményen megbírálja a római apostoli szentszéknek a magyar nyelvű gör. szert. kath. istentisztelet (lithurgia) ügyében állítólag érkezett döntvényét, pedig maga is helyesen mondja, hogy ilyen kérdésben Róma szavának minden katolikus hívó engedelmeskedni tartozik.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A temetés.*

— A Sull' Oceano könyvből. —

— Még öt nap Amerikáig!

Igy kiáltott e reggel minden száj és ez az öt nap hosszabbnak látszott, mint a mögöttünk lévő tizenhét. Mert van a lélek ernyedésének valami különös törvénye, a mely szerint lassan, loppal növekszik az emberben az élet megünása, a végső ellankadás, még a derült, vidám percekben is; és ha elkövetkezik egy rossz óra, azt érezzük, hogy ránk szakadt a mögöttünk lévő időnek egész gyűlöletes terhe, nem jutnak többé eszünkbe a jó pillanatok és úgy rémlik, mintha szüntelenül gyötörtünk volna. És ez a tizennyolcadik nap rossznak ígérkezett. Fekete és szürke felhők szakadozott íve nehezedett a tengerre. A víz színe néhol olyan volt, mint az összerázott olajé; másutt nedves hamunak vagy fekete kátránynak látszott.

A hajóorrban és a hajófarban csoportok verődtek össze. Szájrul-szájra járt a hír, hogy az öreg piemonti paraszt, a ki tüdőgyulladásban feküdt, meghalt az éjjel. A halottas bi-

zonyítványt hajnalhasadtakor alá is irta két tanu a kapitány szobájában, miután az orvos megállapította a halált. Bár az ilyen esett nem ritka hosszú utazásban, ennyi ember között, oly nyugtalan szomorúság fogott el mindenkit, mintha valamennyiünknek szólna ez az intő jel. A hölgyek a földézetten útját állták az orvosnak; tudni akartak minden részletet. És az orvos beszélt, az ő nyugodt, szelid arcával. Az bizony nagyon fájdalmas jelenet volt. Az öreg halála előtt látni akarta a mestrei kisasszonyt, a kivándorlók jötevőjét és átadta neki pénzcsekjét meg az iratait, hogy juttassa egyetlen fiához, a kinek fölkeresésére indult Amerikába. Aztán kétségbeeset halálharcot vívott a szegény. A pap nem bírta rávenni, hogy megadással fogadja a halált. A mint körültekintett az ágya mellett állókön s a hajó-kórház sötét fülkéjén, szemében kimondhatatlan félelem ült, egy gyermek rettegése, akinek itt kell meghalnia, az óceán közepén, tudta hogy sirja nem lesz. Mindkét kezével belecsimpajkodott a kisasszony karjába és csak annyit mondott: Oh me fieul! Ón me pover fieul! Ó fiam! Ó szegény fiam! Aztán kétségbeesetten rázta a fejét. Mikor meghalt is, csupa könny maradt rémületől torzult öreg arca. A kisasszonyt szinte úgy kellett fölvenni a földézetre; alig bírt visszavánszorogni kabinjába.

A hajóorrba mentem, a kivándorlók közé. Itt oly sokadalom volt, mint valami kisvárosi piacon reggel, ha éjszaka bűntett történt a környéken. Asszonyok csődülete, fecsegése; a

tisztesség kedvéért külsőképpen szomorúan, de igazán véve örömmel, hogy van valami rendkívüli dolog, amiről beszélni lehet. Es mindnyájukban ott, a mit a halálhír szokott bennünk kelteni: az életnek élénkebb és kedvesebb érzése. Meghányták-vetették a temetést: mikor lesz? hogy lesz? melyik oldalról dobják be? és fejjel-e vagy lábbal? Furcsánál-furcsább dolgokat emlegettek: hogy meztelenül vetik a tengerbe, nyakára kötött ágyugolyóval; hogy bekátrányozott ládába teszik, megvédeni a ragadozó halak ellen, mint azt a törvény kívánja. Akadtak néhányan, a kik már látták, hogy czápák közelednek a hajóhoz: megéreztek a halottszagot. Sokan fel is kapaszkodtak a korlátra, nézni a czápákat. A kórház ajtaját valósággal ostromolták: látni akarták a halottat, de egy őrtálló matróz visszakergette őket.

Főnt a hajóorr földézetén a zöldzubonyos vén lombardiai békétlen prézsmítált átkozódva, fölemelt mutatójával.

— Egygyel megint kevesebb! Megyünk előre! A szegények húsát odadobják a halaknak. Erre az öregre már az első nap kimondták a halálos ítéletet. Alkalmasint nem adtak neki enni.

Aztán elmondta, hogy jó húsvéves helyett mosogató lét küldtek a betegnek és meghagyták halni a nélkül, hogy egy párnát tettek volna a feje alá. Különbem nem is ez az utazás első halottja; de a többi eltitkolták, éjnek idején az első helyről hajigálták őket a tengerbe.

* Mutatványul közöljük a híres olasz író. E. d. m. o. n. d. o. d' A. m. i. c. i. s. könyvéből. A könyv »Bor-czimen Tóth Béla kitűnő fordításában jelent meg, mint a »Magyar Könyvtár« című vállalat 7-ik füzeté. A vállalatról lapunk más helyén szólunk. (Szerk.)

A »Budapesti Hírlap«-ot a magyar nemzeti eszme szolgálata vezeti e kérdésben. Ki kell azonban mondanunk, hogy ez a cikk is azon lépések közé tartozik, melyek inkább ártanak, mint használnak a roppant nagy fontosságú és sokoldalú kérdésnek a magyar haza javára is minél kedvezőbb megoldásának.

A kérdés nehézségének előidézésében ugyanis nagyon sok része van annak, hogy avatatlanság s illetéktelen egyének oktalanságával sokat ártottak az ügynek. Olyan nagy kérdés ez, hogy a ki egy rövid hírlapi cikkben az érdem szerinti letárgyalást, egy pápai döntvénynek állítólagos indokait lezáforni megkísérelte: ezzel bebizonyítja, hogy nincs tisztában a kérdés nagyságával, messze kiható fontosságával. Csak egy példát a cikkből. A mikor a cikkíró azt írja, hogy a magyar liturgia engedélyezésével a latin egyház sok hívének átpártolása a magyar nyelvű gör. szert. liturgiára következne be, amit mi különben nem osztunk az egyetemes kath. egyházba a *nemzeti-ségi* modern eszmének bevitelét ellenző szigorú kath. egyházi álláspontnak szolgáltat érvet; azt csak érintve, hogy teljesen megfelelnek arról, hogy a botnak két vége van.

Elég nemzetiségből álló magyar hazánkban, hála Istennek a *szláv* nemzetiségeknek nyugalma nincs még felzavarva s felbátorítva. Pedig egy részben *szláv nyelvű liturgia* a régiség, *Veneranda antiquitas* révén már egyes horvát-szlavon részeken engedélyezve van.

Az igazgató elemek a közelben nem manóválnak! Ezt csak periaui hozzuk fel, mert mint már említettük érdemileg legalább ez idő szerint nem kívánunk foglalkozni a kérdéssel. Okosan mendedmondák után nem is szabad.

Azonban egy állítását a »Budapesti Hírlap«-nak, bármily »nyílt titokként is beszél« azt Ungvárott, a leghatározottabban megczáfolyhatjuk illetékes helyen tett kérdés alapján. Teljesen valóttan, hogy a *sentszék a görög katolikus püspökök*

*felterjesztését Schlauch Lőrincz bíbornoknak adta volna ki tanácsadás végett és hogy Schlauch Lőrincz bíbornok tett volna az apostoli sentszéknek állítólagos döntvénye alapjául proposíciót! Foglalkoztak ezzel a kérdéssel már sokan mindkét szertartású érsekek, püspökök többen, kormány-férfiak, a budapesti egyetemen is s hisszük, hogy lesz idő, midőn a munkálatok nyilvánosságra kerülnek és akkor látni fogja a magyar közönség, hogy általában a magyar nemzet iránt mily jóakarattal volt tárgyalva e nagy kérdés és hogy az *avatatlanság* kontár közbelépései mennyire ártottak az ügynek.*

x—y.

Megint fellegek.

Tegnapelőtt tért vissza Bánffy báró miniszterelnök bécsi utjából. Megérkezte után nyomban minisztertanácsot hívott össze, s tudokra adta a bécsi ut eredményét.

Kijelentéseiből kifolyólag a kormánypárt körében az a meggyőződés vert gyökeret, hogy a politikai helyzet komoly, komolyabb, mint általánosságban hitték.

Az osztrák képviselőház ugyanis kiegyezési provizoriumhoz — minden erőlködés dacára — minden valószínűség szerint, aligha járul hozzá, — legalább eddig minden erre vall.

Már pedig abból, ha ez a huzavona még december kezdetén túl is tartana, — abból különösen a magyar miniszteriumra nézve a legkomolyabb következmények és komplikációk támadhatnának.

Érthető érdeklődéssel várják tehát a kormány köreiben, hogy mit határoz a közel jövőben az osztrák parlament.

Osztrák, vagy magyar bélyegek?

Az alsó-ausztriai kereskedelmi és iparkamara egy hirdetményt tett közzé, melyben hevesen tiltakozik az ellen, hogy egyes magyarországi hatóságok és vállalatok az Ausztriából érkező árucikkekhez mellékelt számlákra magyar bélyegeket kívánnak és kijelenti, hogy mindazon számlák és nyugták, a melyek Ausztriában állítatnak ki, osztrák bélyeggel látan-

dók el csupán, — kivéve természetesen azon számlákat, melyek 10 forintnál kisebb és azon nyugták, melyek 2 forintnál kisebb összegről szólnak, — mert ezek bélyegmentesek. Erősen hangsúlyozza, hogy a magyar pénzügyigazgatóságok jogtalanul járnak el, mikor osztrák földön irt ilyes okmányon magyar bélyeget keresnek. Már az osztrák pénzügyminiszterium irt is — meglehetősen éles hangú — jegyzéket, e tárgyban a magyar pénzügyminiszteriumhoz, melyben felhívja ennek figyelmét a magyar hatóságok visszaélései és jogtalanságaira. Végetül biztatja a kereskedőket és iparosokat, hogy minden esetben, valahányszor ilyesféle eljárást tapasztalnak, a magyar hatóságok részéről, csak jelentsék be a kamarának. ez majd azután segít a bajon.

Eddig tart a nóta.

Hát hiszen igaza van a sógornak, ha ilyesmiért dühös és ilyesmi ellen tiltakozik, — mert hát az bizony nem kellemes állapot. mikor az embert lelelezik.

Csak egyről ne feledkezzék meg a szomszéd, hogy ő ugyanigy tesz ám velünk s hogy a postabélyegen kívül nem ismer el semmiféle magyar bélyeget.

Igy aztán nem tartozunk egymásnak semmivel. Mert a mennyire nekik igazuk van, annyira nekünk is igazuk van.

Ausztriában ők füttyölnek, jó; de itthon már csak magunk szoktunk füttyörészni. Az egész kirohanás különben megint csak aféle osztrák hü-hó.

Beszámoló. Marjaj Péter, a hosszúpályi képviselő, most tartja beszámoló-beszédét választókerülete községeiben. Konnyár, Gáborján és Henczida községeiben már elmondotta nézeteit a politikai helyzetről. Vasárnap Nagy-Létán tartja beszámoló-beszédét, amely alkalomra a függetlenségi párt nyolcz képviselője érkezik oda.

A honvéd államtitkár Nagyváradon.

— A honvéd-hadapród iskola megszémlélése. —

A honvéd-hadapród iskola építése gyorsan halad, már a harmadik emelet falazatát fejezik be, s pár nap múlva tető alá kerül az óriási épülettömb.

— De majd elérkezik az ítélet napja! kiáltotta fenyegető hangon.

Az ebéd nem volt valami vidám. A kapitány és egy chili üreg utas között szomorú vita támadt azon: vajon a lábára akasztott sulyokkal tengerbe dobott halott leér-e a fenékre vagy pedig a vizek isszonyú nyomása leteszt róla minden lány részt s csak a csontváz sülyed egészen alá. A kapitány az utóbbi véleményt vallotta. A chili ellenben azt erősítette, hogy a víz nyomása egyenlőképen osztódik szét a szövetekben, minden irányban egyforma erejű, tehát a test épen marad. Majd arra tértek át, hogy mily gyorsan sülyed, hogyan fogózkodik a kezdő sebesség és mekkora az oceán legnagyobb mélysége. A halottnak legalább is egy óra kell, míg befejezi függőleges útját.

— Azaz, mondá a Chilibéli, a holttest olyan tengeráramlások útjába is akadhat, a melyek aztán ismét felsodorják, alulról nagyobb magasságokba.

Szomszédom, az örökké hajótöréstől féltő ügyvéd, remegni kezdett a fölfelé kalandozó halott gondolatától. De mégis emberül megült helyén. Ekkor azonban a génuai úrnak az a szerenesetlen gondolata támadt, hogy elmondja mit olvasott egy newyorki lapban: egy bűvár leszállt egy elsülyedt hajó romjaihoz; ott álltak a vizek a hajótörötték rémségesen felpuffadt holttesteit, kidüledt szemekkel, leesett

állal; mikor rájuk vetődött a lámpa fénye, a bűvár szívében megfagyott a vér és mint az örült menekült el onnan. Erre aztán az ügyvéd nem bírt többé uralkodni magán; felugrott és lecsapta villáját a tányérra: »Lehetnének az urak egy kis kimérettel!« és kirohant. A kapitány bosszús lett, nem szólt többet és az ebéd csöndben végződött. De mikor fölkeltek az asztaltól, a génuai ur vidám arccal közeledet hozzám és a fülembe súgta: »Éjféltör!«

A temetést tükön éjféltre tüzték ki, hogy a harmadosztályú utasok ne csödüljenek össze. A komiszárius azt híresztelte el közöttük, hogy reggel négy órakor lesz. Éjféltre beborult, csak egy hosszú, világos csik maradt a nyugati szemhatáron, mint egy szelelőrés az ég rengeteg fekete köpenyegén. A tenger tiszta, a levegő mozdulatlan. Ha nincs egy-két lámpa a földézetten, csak tapogatózva lehetett volna járni, mint a hajófenékben. Előre menve hallottam a marseillei úr szavát, a mint hatásos hangléjtéssel dicsérette, mily költői gondolat az oceánba temetkezni: »J'aime rais ça, moi!« Egy-néhány utas feljött a harmadosztályú hálóteremből és hallgatagon nézegetett körül. A földött folyosó alatt nagy léptekkel, lassan a nápolyi pap közeledett, karingben, stólásan; előtte egy matróz vitte a szenteltvízes medenczét.

A hajóorrban, az asszonyok hálóterménél egy csoport állt. A püpos matróz lámpája megvilágította az arczokat: ott volt a kapitány, a komiszárius, egypár első osztálybeli utas, itt-

ott egy matróz; a csapszék mellett vagy húsz kíváncsi lappangott. Mikor a pap odaért, mozzalom támadt; a csoport félkör formát. E pillanatban ruhasuhogást hallottam a hátam mögött: fönt a kapitány erkélyén a mestrei kisasszony és nénye állott a sötétségben. Azt hittem, hogy a holttestet szokás szerint a hajóorr magas földézetéről fogják a tengerbe dobni, hát nem értettem, miért marad mindenki itt a földszinten; mikor a kapitány egy intésére két matróz kinyitotta a korlát oldalsó ajtaját,

Ez alatt úgy rémlett, mintha a gőzös lassabban menne; és pár perc múlva, csodálkozásomra, meg is állt. Nem tudtam, hogy ha elől dobják le a halottakat, a hajó megszokott állani, nehogy a felkavart víz sodra a csavar-nak találja vinni a testet.

Most mindenki elhallgatott és a lámpavilágnál láttam a kapitány vörös, álmatlan arczát. Nyilván nem volt inyére, hogy jelen kell lennie ezen a ceremónián.

Hangok hallatszottak. Mindenki arra fordult. A hajóorr földézetén alatt lámpafény vilámlt meg és rögtön előtűnt a betegszoba ajtajából három matróz, a mint valami formátlan, ágyneműbugyorhoz hasonló holmit hozott. Mindenki hátrált, helyet adni a jövőknek, aztán néhány matróz segített a deszkára tenni a terhet. De keresztbe fektették.

— Per drito, bruttoi! Egyenesen, ti oktondiak! mondta a kapitány halk hangon.

A matrózok erre hosszában nyújtóztatták

A honvédelmi miniszterium gavallér államtitkárja: G r o m o n Dezső tegnap Nagyváradon időzött azon czélból, hogy megtekintse az építkezést. Idejövetele továbbá összefüggésben állott a hadapród-iskola csatornázásával.

A miniszter ugyanis olyan csatorna létesítését követeli a fekáliák és szennyvizek levezetésére, a mely kivihetetlen s nagy összegbe kerülne.

Nagyvárad midőn örömmel járult tetemes áldozatok árán a hadapród-iskola létesítéséhez, nem kötelezte magát nagy összegekbe kerülő, de különben sem létesíthető csatorna készítéséhez, hiszen e nélkül is mintegy 20 ezer forintba kerül a honvéd-hadapród iskola Nagyváradnak, csak az átadott föld és új árasztó csatorna létesítése felytán; azonkívül nagy áldozat volt a várostól a járványkórház és a Zöldkerti temető beszüntelése.

Az államtitkár, az épített Neuschloss-czég főnökével alaposan megszemlélte az építkezést s meglegedett a látottak felett. Különösen kiemelte, hogy a rendkívüli gyors munka dacára az építési munkálatok szolidan vannak keresztülvive.

Tüzetesen megbeszélte a miniszteri leiratokban említett csatorna ügyét s megtekintette az új árapasztó árkot, a melyben kellene — ha lehetne — a kívánt külön csatornának létesítenni.

A nyert felvilágosítások és saját tapasztalatai meggyőzték az államtitkárt arról, hogy Nagyvárad városa nem vállalhatja el a kívánt csatorna építését. Tapasztalatairól különben informálni fogja a minisztert.

G r o m o n Dezső államtitkár a nap folyamán több látogatást tett, így hosszabb ideig időzött B e ő t h y László főispánnál is és meglátogatta dr. B u l y o v s z k y József polgármestert.

Tegnap este a Széchényi-szállodában, a hol az államtitkár szállva volt, kedélyes társasvacsorát rendeztek tiszteletére, a melyen az államtitkáron kívül V i r á n y i ezredes, dr. B u l y o v s z k y József polgármester, több törzstiszt s a városi tisztikar több tagja vett részt. G r o m o n Dezső még az éjjel elutazott Nagyváradról.

el a holttestet, lábbal a tengernek. A lábára csatolt nagy vaspántok zörögtek a deszkán. A halott fejestül zsák módjára varott fehér lepedőbe volt burkolva; alatta derekajja, két oldalt fölhajlva s az egész körülköteve kötéllel; a pántok kilógtak a nyalábból. Az egész olyan volt, mint egy árucsomó, a melyet hurezolkodáskor nagy sietve összecsapnak. A test úgy megkisebbedett, megrövidült, hogy gyermeknek nézhetne volna az ember. A lepedő felséséből kilátszottak egy láb mesztelen ujjai. A vászon alatt hegyeslő orr és áll szembe juttatta az, a mohón vágyó kifejezést, mely e szerencsétlen arcán ült, mikor először láttam őt ágyában: a sóvárgást, hogy majd Amerikában megtalálhassa fiát. És a fiu ez órában tán valami fakunyhó födele alatt aludt a vasut mentén és boldogan álmodta, hogy pár nap mulva viszontlátja az ő szegény öregét. Mindenki odaszögezte szemét a lepedő alatt rémlő arcra, mintha azt várnák, hogy megmozdul. Oly ünnepi esőnd és nyugalom uralkodott köröskörül, mintha mi volnánk az egyetlen élők e világon.

— Önön a sor főtisztelendő ur! szólta a kapitány.

A pap odaállt a korlát nyílásához, belemerítette kezét a matröz medencéjébe és meghintette a halottat.

Mindenki levette a kalapját: egynehány harmadosztálybeli utas letérdelt. Hátratekin tettem; térdepelt a mestrei kisasszony is, két kezével elfödte arcát a homályban.

A pap sebesen kezdte recitálni: De pro-

Kudelka József temetése.

K u d e l k a József volt jogakadémiai tanárt tegnap délután helyezték örök nyugalomra.

Az öreg tudós temetésén megjelentek régi tanítványai, tisztelői, barátai s a helybeli jogakadémia testületileg

A temetésen jelen voltak:

Nogáll János felsz. püapök, nagy prépost, Bunyitay Vincze, Laurán Ágoston kanonokok, Bozók Alajos jogakadémia igazgató, Sipos Árpád, Persz Adolf, Szolcsányi Hugó, Molnár Imre, Nagy Ernő, jogakadémia tanárok, Gedeon László, Bocz Géza, Nagy Ferencz táblabírák. Hlatky Endre, Szokoly Tamás, Vallner Ödön, Kunyhossy János, Böszörményi Géza, Berkovits Ferencz ügyvédek, Czifra Gerő, Kékus Vidor, Kotonovits Sándor stb. és a jogakadémiai ifjuság testületileg.

A ravatalra kora reggeltől folyton érkeztek a díszes koszorúk s a jó ismerősök, barátok s a volt hálás tanítványok nagy csoportja állotta körül a ravatalt.

A koporsóra a következő koszorukat helyezték:

Szeretet Bályuknak—a család — Tiszteletük jeléül — Korn Lajos és neje. — Szeretet Kartársának — a jogakadémiai tanárikara. — Utolsó üdvözlétül szeretett tanáruknak — Volt tanítványai. — A N.-Váóadi kir. jogakadémia polgársága—Kegyzelet jeléül és még több tisztelője és barátja.

A temetési szertartást D e n c s János cz. kanonok, esperes-plebános végezte fényes segédlettel a mi után B o z ó k y Alajos jogakadémiai igazgató mondotta el az alábbi gyászbeszédet.

Mélyen tisztelt gyászoló közönség!

Ime! Itt fekszik előttünk koporsóba zárva egy igaz lelkű férfi, hazájának, nemzetének, anyaszentegyházának hű fia, kit az isteni gondviselés egy érdemekben gazdag hosszú földi élet után magához szőlított. Ember volt ő, a szónok legnemesebb értelmében, a ki soha senkinek sem vétett és csak most elköltözése által okozott bánatot mindazoknak, a kik ismerték s vele érintkeztek. Jogtanár volt ő, a szónak eszményi értelmében, a ki nemcsak tanártársai, hanem megszámlálhatatlan tanítványainak tiszteletét és szeretetét kivirta és mindvégig megtartotta. A megtestesült kötelezettség-élő példányképe volt ő, a ki zajtalan bár, de annál maradandóbb hatásu munkásságával felejthetetlen nyomokat hagyott maga után. A pályát, melyet életezélul tűzött ki

fundis clamavi ad te, Domine; exaudi vocem meam. Sok szózat felelt rá: Amen. Két lámpa rőt fényt vetett a mozdulatlan, szomorú arczokra; odább már végtelen volt a sötétség. A pap növekedő gyorsasággal mormolta a De profundis verseit és az absolve oremust. Aztán még egyszer meghintette a halottat a szentelt vízzel. A requiem acternan után mindenki fölkel.

— Andemmo! szólta a kapitány.

Két matröz megfogta a deszka két végét, lassan fölemelte és a gőzös szélére tette, úgy, hogy egy negyedrésze kifelé állt a párkányon, Mikor fölvetették, azt láttam, hogy valami fekete mozdul meg a halott mellén. Oda léptem és megismertem a kisasszony fekete keresztjét, A lámpákat feltartották.

A két matröz lassan fölemelte a deszka belső végét; a test csuszni kezdett. . . .

És most bensőmben felhangzott a haldokló kétségbeesett szava, mintha egy óriás, az egész óceánon uralkodó kiáltás harsogna: Oh me fiu! Oh me pover fiu!

A test lesiklott eltűnt a sötétségben, nagyot csobbant. A matrözök hirtelen becsukták a korlát ajtaját, aztán mindenki eltűnt onnan mint az árnyékok. Mikor visszatértünk az első helyre, a gőzös már ismét javában ment, a szegény öreg pedig messze tőlünk folytatta magános utját a mélység felé.

maga elé, becsülettel megfutotta és nincs egyetlen embet, aki azt mondhatná róla, hogy a melyet annyi nemzedéknek oly ékesszólan hirdetett, az igazságot, ő maga valaha megsértette volna.

A tudományban annyira belemerült, hogy a családalapítás eszébe sem jutott, csak érezte, hogy annál nagyobb önfeláldozással tartozik élethivatásának, melynek lelkiismeretes betöltésén éjjel-nappal páratlan buzgalommal fáradozott. Ezért a sors meg is jutalmazta őt, az volt mindig legnagyobb öröme, ha tudomására jutott, hogy egyik-másik tanítványából ilyen meg amolyan hasznos tagot nyert a társadalom. De nem feledkezett meg soha a humanitás követelményeiről sem, józan, takarékos életmódja lehetővé tette neki, hogy szeretetét a rokonaival és a szűkölködőkkel éreztesse s nem vonta ki magát soha ott, a hol valamely emberbaráti czél előmozdításáról volt szó. Szerette, tisztelte és becsülte is őt mindenki, szerény fellépésével, nyájas modorával, tapintatos magaviseletével meghódította a szíveket.

De nem folytatom tovább, hisz csak azt mondhatom el, a mit ugy is mindenki szívében érez. Hanem igenis búcsút veszek Tőled, drága halottunk! tanártársaid, számtalan tanítványaid, szerető rokonaid, barátaid és mindnyájunk nevében, kik ravatalodhoz eljöttünk, hogy kifejezést adjunk szeretetünknek és nagyrabecsülésünknek. Búcsút veszünk tőled a feltámadás reményében. Legyen áldva közöttünk emléked! Sit Tibi terra levis!

A gyászbeszéd után a jogakadémiai dalárda adott elő egy gyászdalt a mi után megindult a menet a temetőbe.

A temetőbe a szokásos beszentelés után P u s k á s Béla joghallgató búcsúztatta el az elhunytat az ifjuság nevében a következő beszédel:

Mélyen tisztelt közönség, szeretett pályatársaim!

A természet vállalkozó rendje szerint a sápadó ősz ismét megjelent, átsuhant a hideg szellő a fák lombjain; elhervasztotta a virágokat. Lehullt a reszkető levél elmulásról, halálról beszél minden. Igen eljött a sápadt rideg ősz, hogy a természet öröktörvénye szerint a maga részét az emberi életből is kivegyje, kedveseinket, szeretteinket tőlünk elragadva, bennünket a bánat, a keserűség, a fájdalom örvényében sodorjon.

Fájdalom sajog szívünkben, nagy a veszteség érzete mely halálod által ért bennünket akadémiánk szeretett volt tanára.

A fájdalom az ember leghűbb társa, mely el nem hagy bennünket a bölcsőtől a sirig, de van fájdalom, mely megsemmisít, mely felemel a helyet, hogy leverne s szívünknek e fájdalom jól esik.

A jól eső fájdalom örök emléket emel szívünkben; nem egy hideg, holt emléket, hanem oly emléket, mely élni fog szívünkben. Hiszen arczodon nemes gondolatok hagyták hátra nyomaikat; szemeidben nagy lelked lángolt, szived ajkadon volt. Hányszor csüngött a tanítványok sokasága ajkadon. 41 évi tanárkodásod alatt szavaid bámulattal töltötték el őket nem tudva mi méltóbb bámulatokra nagy tudományod-e, vagy nagy ember szereteted!?

És szived a mely csak szeretni tudott mindenkit, megszűnt dobogni s te nem vagy többé. Avagy megszűnhet-e annyi szeretet. Elmulhat-e az érzelem s a gondolat? Isten megsemmisíthette volna-e ezt a ragyogó lelket, melynek annyi megnyilatkozását látták arcán, szavaiban és tetteiben? A művész megsemmisíti alkotását, ha tökéletlennek találja azt, de Isten, ki a szívet nézi, megsemmisíthette-e a szívet, mely annyira tökéletes volt?

Nem. Isten nem engedhette elmulni gyermekét, nem semisíthette meg művét, melyet alkotott. Lehull a fák gyümölcse, a szél messze hordja, betemeti a lehulló magot. Ki hinné, hogy a mag betemetve van, azért elenyészik? Eljő a tavasz, eljő a mag föltámadása, kinő a földből. Eljő az idő, midőn szived pora megéled s egyesülni fog közöttünk lengő szellemeddel.

Te nagy lélek fogadd kegyeletünk üdvözítő szavát, légy áldott, nyugodj csendesen kedves halott a lelked él, találkozzunk!

A beszéd után a jogakadémiai dalárda még egy gyászdalt elénekelt, s aztán leeresztették a koporsót a sirba.

A díszes temetést a Weiszlovits Adolf temetkezési cég rendezte.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 21. A katolikus kör matinéja d. e. 11 órákor.

November 21. Városatyá-választás V. Olasz városrészben.

November 21. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Türr Lajos.

November 21. Az iparos ifjuság helyiségnek táncszal egybekötött megnyitása.

November 28. D. e. 11—12-ig felolvasás iparosok részére dr. Tóth Mihály.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órákor a jogakadémián.

November 29. 30. Jegyző szigorlat a várme-gyebházánál.

December 15. F. Pevny Irén és Takáts Mihály a m. kir. Opera tagjainak hangversenye.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlaub park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **A királyné nevenapja.** Erzsébet királyné ő Felsége legmagasabb névnapját a megszokott ünnepekkel ülte meg tegnap városunk lakossága. A középületeken, iskolákon kitűzték a nemzeti lobogót. Délelőtt 10 órákor a vár-olaszi plebánia templomban hálaadó isteni tisztelet volt a királyné ő Felségéért. A szent misét Dencs János cz. kanonok, esperes plebános mondotta segédlettel. A tágas templomban nagyszámú előkelő közönség foglalt helyet; ott voltak a biharmegyei nőegylet választmányi tagjai, öz. báró Gerliczy Félixné elnöknővel. Részt vettek a hálaadó istentiszteleten az Erzsébet leányárvaház növendékei. — A nőegylet elnöknője öz. br. Gerliczy Félixné távirati úton fejezte ki a nőegylet üdvözlését és hódolatát a királynőnek. — A Szent László templomban szintén igen sokan vettek részt a szent misén, különösen a különféle iskolák növendékei.

* **Kolozsvár vízvezetése a közgyűlésen.** Folyó hó 17-én tartotta Kolozsvár városa rendes havi közgyűlését, melynek legnagyobb idejét a már valóságos tengeri kigyóvá fejlődött vízvezeték ügye foglalta le. Ezen kérdés gyors megoldása felette szükséges, mivel Kolozsvárt, ha nincs is valóságos tifuszjárvány, de mégis nagy a tifuszbetegedések száma, a mi első sorban a vízmizeriában leli magyarázatát. Az ügyet Sajlamon Antal tanácsos referálta s tudatta a közgyűléssel, hogy a miniszter a fenesi telepet tartotta alkalmasnak s így e mellett döntött. Midőn azonban kitűnt, hogy a tanács a többség véleményét mellőzve informálta a minisztert, a gyűlést többen elhagyták. A hátramaradottak elfogadták a tanács javaslatát, mely a fenesi telepet ajánlja, s elrendelték a telep tanulmányozását, de egyébként semmiféle kötelező határozatot nem hoztak.

* **Budapestu a királyné nevenapja** alkalmából az Erzsébetvárosi plebánia templomában 9-kor ünnepi mise volt, a melyben jelen voltak a tanítóképző intézet növendékei és előkelő közönség. Az Erzsébet leányárvaházban szintén megünnepelték a királyné nevenapját; ugy szintén a szegényházban is. A fővárosban számos épület fel volt lobogóva.

* **A kórházak pióczái.** Sűrű egymásutánban jelennek meg a miniszteri rendeletek, a melyekben figyelmezteti a miniszter a hatóságokat, hogy ez vagy az a szédelő betegséget szinlelve, a különböző kórházak nyakán elősködik. Nagyon helyes, hogy az ilyen ingyen-
lőktől óvja a miniszter a humanizmus szolgálatára alapított kórházakat. Tegnap azonban egy olyan rendelet érkezett a megyéhez, melyen nagyon elcsodálkoztunk. A miniszter felhívja a kórházak figyelmét, az esztergomi alispán je-

lentése folytán egy Fungwirth József nevű nap-számosra, aki éppen nem kevesebb 80 évesnél. Azt hisszük, ez az aggastyán nem igen szinleli már a betegséget s inkább kórházban, vagy menházban volna a helye, mint a munkában. Néha a hivatalos tulbuzgóság tul lő a czélon.

* **Nagyvárad kölesőne.** Dr. Bullyovszky József polgármester budapesti utazása alatt több függő kérdést intézett el, a melyek a városra nézve fontosak és sürgősek. A többi között felvette a Pesti Hazai Első Takarékpénztártól a honvéd kaszárnya építésére szükséges és a tüzér kaszárnya építésére a regále kötvényből kölcsönkép fordított összeg visszatérítésére megszavazott fél millió forint kölcsönt. A szép summa, mint halljuk, tegnap megérkezett Nagyváradra.

* **Egy híres fogorvos halála.** A világhírű fogorvos, a kiváló műértő és nagy emberbarát: Thomas Williams Evans tegnapelőtt elhunyt Párisban a Bois-de-Boulogne kör-
uton levő palotájában. Evans, ki Amerikából került Párisba a 70-es években, történetileg nevezetessé lett azért, hogy 1870. év szeptember hava 4-én, mikor a párisi csöcselék megrohanta a Tuileriákat, Eugenia császárnét megmentette. Számtalan veszélyek közepette a császárnét kocsin a Deauville-i partvidékre vitte s innen azután a megmen-tett császárné Sir Burgoyne jachtján Angliába ment. Ugyancsak Evans volt az, aki mesterséges légszövel III. Frigyes császár életét az első izben fenyegető végső katasztrófától megmentette. A híres fogorvos ily minőségben háziorvosa volt annak idején IX. Pius pápának, majd ennek halála után ugyanily minőségben orvosos lett XIII. Leó pápának is és az is maradt mindvégig. A kiváló ügyességű orvost ő Szentsége egy nemrégiben megjelent »Carminan novissima« című művében egy disztichon-ba éneklé meg, ahol páratlan ügyességét, mint ritka tulajdost említi fel neki a pápa. Az elhunyt orvos óriási vagyonán kívül becses és ritka műremekeket tartalmazó gyűjteményt hagyott hátra.

* **V. H. O. Sz.** A Vidéki Hirlapírók Szövetségének tagjait tisztelettel kérem, hogy a szokott helyen ma délelőtt 11 órákor tartandó gyűlésen, melyen több igen fontos ügy kerül elintézésre lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Fehér Dezső, a »V. H. O. Sz.« nagyvárad bizottságának elnöke.

* **Járvány miatt bezárt iskola.** A szomszédos Bihar-Püspökiből írják lapunknak, hogy az ottani római kath. iskolát bizonytalan időre bezárták, mivel a növendékek között a himlő betegséget konstataálta a körorvos. Pálffy tanító kis leánya szintén himlő betegségben megbetegedett — Az ev. ref. iskola növendékei között még nem tapasztalták a gyermekek remények megjelenésés s így az előadásokat folytatják.

* **Személycsere.** Tegnap megemlékeztünk arról a kettős ünnepélyről, mely Petrus József kir. mérnök családjában folyt le, Petrus Annuska és Petrus Erzsike együttes eljegyzése alkalmából. Közleményünket annyiban módosítjuk, hogy Petrus Erzsike vőlegénye: Györffy József dereeskei takarékpénztári tisztviselő nem Györffy Sándor nagyvárad polgárnak, hanem Györffy László görbedi földbirtokosnak a fia.

* **Halálozások.** Az utóbbi pár hét alatt alig van nap, hogy egy-két halálozásról ne adjunk hírt. Az öreg kaszás erősen pusztít; a temetkezési intézetek kirakatai telve vannak gyászlapokkal. Tegnap ismét két gyászjelentést kaptunk. Az egyik egy hosszas évek óta szenvedő asszony: Bokor Józsefnének a lat. szert. püspöki iroda derék cursora feleségének haláláról szól. Igazán megváltás volt reá nézve a halál, mely hosszas kínjainak vetett véget. Gyászjelentése a következő:

Bokor József mint férj a maga, valamint az összes rokonság nevében is mély fájdalommal tudatják, a szerető jó nő illetve rokon Bokor Józsefné szül. Kovács Mária-nak, folyó hó 19-én reggeli fél 2 órákor életének 50-ik s boldog házasságának 29-ik évében hosszas szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága földi maradványai ugyan e hó 20-án délután 3 órákor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Széles-utca 663-ik számú háznál beszenteltetni és az olaszii közsirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1897. november hó 19-én. Béke halmvaira!

Alolítottak szomorodott szívvel tudatják a legjobb atya, após, nagyatya, testvér és jó rokonnak, Szabó Andrásnak, folyó évi november hó 19-én reggel 7 órákor, élte 64-ik s boldog házassága 37-ik évében rövid szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai f. hó 21-én d. u. fél 4 órákor fognak a Kert-utca 112. szám alatt levő lakásánál a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni s a Bónai-kúti sirkertben örök nyugalomra tétetni.

Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak Nagyvárad, 1897. november hó 19. Az örök világosság fényeskedjék neki! Szabó Andrásné, született Uj-Palánky Nagy Juliánna az elhunyt neje. Szabó Irma, férj. Koss Lászlóné, Szabó Andor, Szabó Matild, férj. Vehrman Gézáné, Szabó István, Szabó Jenő, Szabó József, Szabó Ernő, Szabó Erzsike, Szabó László, az elhunyt gyermekei. Szabó József, Szabó János, testvérei. Özv. Szabó Ferenczné, szül. Hanzel Juliska, Szabó Andorné, szül. Darvassy Erzsébet menyei. Koss László, Vehrman Géza vejei. Koss László, Koss Dénes, Koss Róza, Vehrman Géza, Vehrman Ilonka, unokái.

* **Jó magyar szavak szótára.** Wlassics Gyula kultuszminiszter még a múlt hónapban — mint lapunk is közölte — ártírt a magyar tudományos akadémiákoz, melynek évi 2000 frt állami segítséget ajánl föl arra a célra, hogy a nagy magyar szótárból az anyag összegyűjtése meginduljon. Egyben pedig fölhiyta az akadémiát, hogy sürgős közszükségletet képez egy oly kis szótár megírása, melyben az idegenből vett legközönségesebb szavaknak magyar helyes szinonimja és az idegen szavaknak helyes magyaros használata foglaltassék. A magyar tudományos akadémia ez utóbbi könyv megírásával Tóth Bélát, a magyar stílus mesterét, az akadémia nyelvtudományi bizottságának tagját, bizta meg.

* **Sétahangverseny a Fekete-Sasban.** Ma este 8 órákor veszi kezdetét a második sétahangverseny — a téli szezonban — a Fekete-Sasban. Ha oly jól sikerül, mint a multkori, akkor csak emelni fogja az amugy is jóhírű szállótulajdonos keresettségét. Mert a mit a multkor produkált, az mi kívánni valót sem hagy maga után. Izléses téstták, friss ételek és italok, válogatott zene elégitették ki a közönséget. Az érdekes programot a következőkben közöljük. Megjegyezzük, hogy a hangverseny körülbelül éjjeli 12 óráig tart, s így huzamos ideig és kimerítően alkalmas lesz a minden időben érkező vendégeknek élvezni a zenét. S a belépti-díj, mint multkor, 30 kr. A hangverseny műsora a következő:

1. »Vivat, crescat, floreat«, induló Seybold-tól.
2. Nyitány az »Iphigenie Aulis-ban« című operához Gluck-tól.
3. »Les patineurs« keringő Waldteufel-től.
4. Románéz F-dur-ban Beethoven-től.
5. Egyveleg a »Czigánybáró«-ból Strauss-tól.
6. »Magyar tánczok« (1. sz.) Brahms-tól.
7. »A Kahlenbergerdörfi-ben« Polka franc. Fahrbach-tól.
8. »Utolsó üdvözet«, dal a »Havasi gyopár« című operetből. Komzák-tól.
9. »A török őrsepat« Michaelis-től.
10. »Szerelemben és táncban tüzes«, gyors polka Strauss-tól.

* **Nőemancipáció Vaskóhn.** A Wlassics által megteremtett irányzat, — hogy a nők lehetőleg minden téren alkalmaztassanak, a vidéken is megkezdte hódítását. Waskóhnól írja ugyanis tudósítónk, hogy Kovács Sándor ottani járásbíró 80 krajczár napdíj mellett leányokat alkalmas a hivatalban, akik igen lelkiismeretesen és pontosan végzik munkájukat. Egyébként gondot fordítanak a morálra is.

amennyiben nem az irnok és férfi napdíjossal, hanem a járásbíró szobájában dolgoznak a kisasszony diurnisták.

* **Monte Carlo.** Orosz lapok jelentése szerint a hírhedt játéklarang legutóbbi mérlege amely 1896 októberétől a folyó év október haváig szól, nem oly »kedvező», mint máskor. A bevételek öt millióval csökkentek az előző évhez képest, amikor 19.850.000 frank volt a bevétel. Persze 14.800.000 frank is csinos összeg. A kiadás ezuttal is 6 millió volt. Öngyilkosok jelöltek, azaz tönkrement játékosok segélyezése címén 200.000 frank szerepel a számlázásokban. Összesen csak 50 öngyilkosság történt, ezekből 35 esetet hivatalosan is beismertek. A fejedelem azért csak föntartja udvarát és »diplomaciai karát», amely utóbbi egyetlen tagból áll, erről is azt beszélnek, hogy nem tud irni-olvasni.

* **Elveszett.** Tegnapelőtt délután négy órakor a Fő-utczán elveszett egy arany karperecz. A megtaláló kéri, hogy a karpereczet a rendőrségnek adja át illő jutalom ellenében.

MULATSÁG.

Felolvasás a v-velencei Népkörben. A váradi-velencei »Népkör« ma nov. 20-án este 8 órakor saját helyiségében Gossler Irma urhölgy, Kerényi Miklós hírlapíró a »Nagyváradi« segédszerkesztője és Báthky Endre zenetanár urak közreműködésével felolvasó zeneestélyt rendez. A kedélyesnek ígérkező estély műsora a következő:

I. Bevésném tölgyfa érdes kérgibe (ungeduld) Schubert-től. éneke Gossler Irma urhölgy, zongorán kíséri Báthky Endre ur. II. Felolvasás tartja Kerényi Miklós ur a »Nagyváradi« segédszerkesztője. III. »Megyek a regiment utána« éneke Gossler Irma urhölgy, zongorán kíséri Báthky Endre ur. IV. Tánccs reggelig. Belépti díj egy korona. Kezdeté 8 órakor. Felülfizetések a Népkör érdekében köszönettel fogadtnak:

IRODALOM.

Magyar könyvtár.

Szerkeszti: Radó Antal.

Kiadja: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai.)

A magyar irodalom újabb alakulásában számos oly tényező működött közre, melyek nagyban kedveztek megerősödésének, fölvirulásának. A nemzetiségünk megszilárdításáért folyt kemény küzdelmek mintha szünnének, nyelvünk lassan-lassan megtisztult idegenszerűségeitől, tudományunk parlag terei megnépesedtek és olvasóközönségünk száma óriásilag megnövekedett. Fialat irodalmunk más nemzetekhez mérten példátlan arányokban halad előre. Hisz alig pár évtized munkája az, amit a magyar szellem szépet és nagyot, kiválót és hatalmasat összehordott. A könyv a magyar ember házában szívesen látott vendég — ha olesó. Mert hiába, úgy vagyunk az irodalommal, hogy szereljük is, de nincs mindig kedvünk sokat ajdozni rá. Tán ez az oka, hogy olyan ritka a magyar családban a házi könyvtár és hogy kétségtelenül drágán árult klasszikusaink kötetei nem állanak ott a családi szentély polczán.

Nos, a panasza, hogy a magyar könyvtár azért nem kelendő, mert drága, nem sokáig lesz már ok. A német Universal-Bibliothek szuverén uralma meg fog törni, mert megszületett végre-valahára a magyar kiadása is. A Magyar Könyvtár ez, a Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) udvari könyvkereskedés kiadásában megjelenő nagy jövőjű vállalat, melyet Radó Antal szerkeszt. Tíz kötettel köszönt be egyszerűre s alig lesz, aki ne szívből mondana neki a »hozott Isten-t. Mert régen, nagyon tégen éreztük egy ily fajta vállalkozás hiányát. Irigykedve szemléltük a francia, angol és német kiadók versengését, hogy minél olesóbban árulják a világirodalom nagy alkotásait vs tegyék nemzetöknök, az egész emberiségnek közkincsévé. Mert ha a nagy germán nemzet hálával és kegyelettel adózik Philipp Reclam-

nak, amiért ime háromezren felül járó Universal-Bibliothek-jának kötetivel hazájának és az emberiségnek szellemi látkörét kiszélesítette érteni és mindenek fölött becsülni tudjuk. Sok tudós munkálkodásánál többet használt ő; mert népszerűvé, könnyen hozzáférhetővé tette nagy elmek nagy alkotásait.

A nagy közönségnek, mikor a Magyar Könyvtár megindulásáról hírt adunk, kétszeres lesz az öröme. Mert nemcsak hogy olesóvá teszi a magyar könyvet, de oly munkák megjelenését is megvalósítja, melyek eddig vagy csak igen nehezen voltak megszerezhetőek, vagy egyáltalán nem voltak kaphatók. Shakspeare és Molière régi fordításai ujjakkal cserélődnek föl s többé nem fog hangzani a panasza, hogy a teljes magyar Shakspeare megvételéhez az embernek legalább is földbirtokosnak kell lennie. De nemcsak klasszikus alkotásainkban ismerjük meg a nyugati irodalmakat; újabb termelésökből is azt és annyit, aml irodalmi ismereteink határát megbővíti és a népszerűbb irókat jelentősebb, jellemzőbb alkotásaikban megismerteti. Irodalomtörténetünk számos oly kiváló munkáról emlékszik meg, melyek nyomtatásban egy általában nem jelentek meg, vagy ha meg is jelentek, ma már hozzáférhetetlenek. A világirodalomnak igen sok nagy alkotása nincs még nyelvünkre lefordítva. Érti e körülményeknek káros voltát a nagy közönség lépten nyomon, de érzi leginkább a tanuló ifjuság, melynek a művek olvasása helyet kommentárokkal kell megelegetnie. Nagy és szép feladat várt tehát a Magyar Könyvtár-ra, midőn megakarja valósítani a magyar Universal-Bibliothek hasznos eszméjét.

Pedig ezt a czélt tüzték ki a Magyar könyvtár kiadói és érdemes szerkesztője. Az első sorozatként kiadott tíz füzet ime világosan tájékoztat erről Felőleli nemzeti irodalmunk klasszikus alkotásai mellett a hazai és külföldi modern irodalom java termékeit. Ime a sorozat. 1. szám: Katona József: Bánk Bán. Bevezetéssel ellátta Beöthy Zsolt. 2. Guy de Maupassant: Elbeszélések. Fordította Tóth Béla. 3. Berzsenyi válogatott ódái. Életrajzi bevezetéssel. 4. Coppée: A kovácsok sztrájkja és egyéb elbeszélő költemények. Fordította Radó Antal. 5. Kisfaludy Károly: A kőrök. Bevezetéssel ellátta Beöthy Zsolt. 6. Sipulus: Humoros tárczák. 7. Edmondo de Amicis: A bor. Fordította Tóth Béla. 8. Zrinyi: Szigeti veszedelem. 9. Du Maurier-Potter: Trilby. Színmű. Fordította Fái J. Béla. 10. Csokonai Borottya.

Minden kommentár nélkül közöltük az első tíz szám címét, mert hisz az maga ékesen szóló program. A mint ebből látnivaló, klasszikus alkotásainkhoz kiváló irodalomtörténet-íróink és esztetikusaink irnak magyarázó bevezetést és fejtegetéseket, melyek megvilágítják a mű alaki és tartalmi kiválóságait, beláthatóan szellemébe, hogy az nekünk világosan és könnyen fölfoghatóvá válják. Így lesz a külföldi klasszikusok magyar fordításaival is, melyek a következők sorozatokban sűrű fognak szerepelni. A modern hazai és külföldi írók népszerűsítése is egyik czélja lesz a Magyar Könyvtárnak. Sipulus tárczái a tiszta magyar humornak, jókedvnek tüde, friss hajtásai, melyek kedvre derítnek fiatalokat, öregeket egyaránt. A francia elbeszélő irodalom legnagyobb alakját, Guy de Maupassant a Tóth Béla fordította kötet kitűnően mutatja; nem kevésbé szerencsés volt a választása, mikor Amicist A bor című hosszabb művével mutatja be, míg Radó Antal a szavalásra való tekintettel válogatta meg a Coppéeból fordított kötetet.

Hogy ezek a kitűnően megválasztott munkák minél szélesebb rétegében a társadalomnak terjedhessenek el, a kiadók a Magyar Könyvtár egy-egy kötetének árát 15 krajczárban szabták meg. Nem akarunk eléje vágni a nagy közönség ítélletének; maga fogja elismerni, hogy e csinos kiállítású, tisztán és jól olvasható betűkkel nyomtatott könyvek a magyar könyvkereskedés fejlődésének igazi diadalát jelentik. A magyar közönség könyvvásárlási hajlama fogja pedig megismertetni a magyar szellemnek jótékonyágát és az ily vállalkozás életrevalóságát. Nem fognak időhöz kötöttek lenni a Magyar Könyvtár egyes számai: oly egymásutánban fognak következni, amily mértékben nyomon jár közönségünk pártolása. Az

pedig nagyon kívánatos, hogy mielőbb együtt lássuk a magyar szellem és világirodalom régen nélkülözött nagy alkotásait. Üdvözljük a Magyar Könyvtárt, mint erre való törekvésében a műveltség hatalmas tényezőjét!

Mint a beküldött prospektusból látjuk, a kiadók Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedése Budapesten, Andrassy-ut 21. sz. a. a vállalatra előfizetéseket is elfogadnak, még pedig egész évre (24 füzet) 3 frt 60 kr., fél évre (12 füzet) 1 frt 80 kr., negyedévre (6 füzet) 90 kr. Az előfizetőknek a füzeteket bérmentve küldik.

— **A hála könyve. Köszöntők és alkalmi mondókák.** Irta Gerley Szevér. (Dobrowsky és Franke kiadása. Ára 50 fillér.) Tiszta nyelven gördülő verssorok, ideális gondolatok s a köszöntők stereotip formájától elütő gyermekversek gyűjteménye. A minden családi ünnep kevésbé tételere alkalmas kis könyvet ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Az Aquinói-Szent-Tamás-Társaság gyűlése.** Az 1897. évi november hó 24-ikén, szerdán, d. u. 5 órakor, Budapesten, a Szent-István-Társulat gyűléstermében (Királyi-Pál-utca 13.) tartja rendes havi felolvasó gyűlését. Tárgysorozat: 1. Folyó ügyek. 2. Dr. Franciszy Lajos rendes tag felolvasása: Actus a l i s m u s a l é l e k t a n b a n.

Igazságszolgáltatás.

Az ügyvédek fosztogatója.

Bátran a fentebbi nevet lehet adni annak a furfangos két embernek, akik azzal keresték a kenyerüket, hogy az ügyvédek felkeresték egy hamis váltóval vagy egy hamis kötelezvényvel a melyeket átadtak beperesítés végett s arra lelkelen ürügyek alatt pénzt kértek előlegül.

Az eset különben az, hogy a múlt évben két falusi földmivelő több előkelő ügyvédet keresett fel s átadtak nekik a váltót, hogy pereljék be s azután előadták, hogy meghalt a feleségök, atyjuk, anyjuk vagy gyermekök s pénzt kértek előlegképen a váltóra vagy a kötelezvényre.

A váltó és a kötvény természetesen hamis volt s az ügyvéd az adott előleget elvesztette.

A két jó madár nem elégedett meg, hogy az ügyvédek fosztogatta, hanem még az alkuszokat is felkereste és azoknak eladta a soha nem létező gabonáját vagy gyapuját.

Összesen kilencz embert csaptak be a következőképen:

1. 1896 decz. 16-án S. E. ügyvédet kereste fel, a hol is magát Tóth Istvánnak mondta s átadott egy 150 frt váltót beperesítés végett. S. E. egy meghatalmazást íratott vele alá. Az ál Tóth István azután előadta az ügyvédnek, hogy a felesége meghalt, s hogy nem hozott be elég pénzt s végül kérte az ügyvédet, hogy adjon neki 30 frt előleget a váltóra. S. E. eleinte vonakodott neki pénzt adni, de mikor egy telekkönyvi másolatot mutatott, végre is adott neki 20 frtot a váltóra.

2. Másnap M. B. ügyvédet kereste fel. Itt Plága Lőrincznek mondta magát s 300 frtos váltót adott át. M. B. azonban nem adott neki semmit sem.

3. 97. máj. 3-án K. J. ügyvédet csapta be hasonló módon, akkor már azt mondta, hogy az édes apja halt meg. Nevezett ügyvéd adott is neki tíz frtot.

4. Néhány nap mulva F. J. ügyvédet csapta be egy hamis kötelezvényvel s nevezett öt frtot adott neki előlegül.

5. Azután R. M. ügyvédet kereste fel Gitye Péter név alatt s 8 frtot kapott előlegül a felesége temetésére.

6. Dr. M. P. akarta megcsalni tizenöt forint erejéig, de nem sikerült neki.

7. W. L. ügyvédtől egy 150 frtos váltóra a gyermeke temetésére kapott tizenöt forintot.

8. Róthart Ignác terménykereskedőnek Hering János neve alatt 35 m. m. búzát adott el, a melyre nevezettől hat forint előleget kapott.

9. Guttman Samuel alkusznak 40 m. m.

tengerit adott el Kurcz Mihály néven s erre husz frtot kapott.

10. Berger Mórnak adott 95 frt áru gyapjút, a melyből nevezett adott is neki tizenöt forintot.

Gyelán György illetve Miklós és Papp János ez a két furfangos ember az első Körös-Tarjánból való a második Körösszegegről s mindkettő napszamosok.

A két ember még sokáig üzhette volna a mesterségét, de az utolsó esetben, mikor Berger t károsították meg, rajta vesztettek, mert előtte kissé gyanus volt a viselkedésük s tudakozódni kezdett utánok.

Berger megtudta, hogy azok falura utaztak s utánok ment s faluról-falura míg végre is sikerült igazi nevöket megtudni, mert mindenütt más néven mulatták be magokat s így sikerült véget vetni a csalásnak.

Azonban a fentebb közölt bünlajstrom még nem nyújt teljes tájékozást a két jómadár vendégszerepléséről, mert még több ügyvédet is próbáltak becsapni, azonban kevesebb sikerrel.

A panaszosok közül hárman visszavonták vádjukat s csak hét esetet tárgyaltak le.

A tárgyalásra be voltak idézve tanunak mind a károsok mind pedig azok, a kiknek neve a váltókon előfordul.

A tanuk mind egybehangzóan vallottak, nem úgy a vádlottak.

Eleinte mindketten tagadták tettöket s mit sem akartak tudni a dologról, de mikor látták, hogy mit sem használ a tagadás töre delmesen bevallották bünöket.

Az ügyésznek arra a kérdésére, hogy mi vitte öket a tetre, Gy el á n azt mondja:

— Nem volt nekem uram aza szándékom s nem akartam én senkit megkárosítani, ha nem az én részeges eszem vitt rá erre a gondolatra.

Egyébként egyhanguan folyt le a tárgyalás, mert mindig ugyanolyan módon követték el a csalást.

A bizonyítási eljárás után az összes tanukat meghiteltette a törvényszék vallomásaikra, a mi után dr. Balázs Tihámér alügyész mondotta el vádbeszédjét.

Beszédjében kiemelte s mint súlyosbító körülményt említette meg azt, hogy a két vádlott nem átalotta azt, hogy a családtagjai halálával kufarkodott és pedig azok, a kikket így eltemetni akart, azok mind éltek. Kérte ezért, hogy mindkettőjüket ítélje el a törvényszék csalásért, magánokirathamításáért, s Gy el á n t, mert még a törvényszék előtt sem mondotta meg igazi nevét, kérte kihágásért is megbüntetni.

A vádbeszéd után a törvényszék visszavonult határozathozatalra s rövid tanácskozás után kihirdette N a g y József elnök az ítéletet, mely szerint Gy el á n Miklóst h é t rendbeli család anyagi halmazataért egy évi fogházra ítélte a törvényszék, míg Papp Jánost öt rendbeli család anyagi halmazataért h á r o m h a v i f o g h á z r a s ö t f o r i n t p é n z b ű n t e t é s r e í t é l t e, utóbbinak fogságát kitöltöttnek vették, míg Gyelán fogságába a vizsgálati fogságból két hónapot tudtak be. Kötelesek ezenkívül vádlottak az okozott károkat megfizetni s a költségeket viselni.

A magánokirathamítás és kihágás következményei alul fel lettek mentve.

Az ítélet ellen Gyelán és az ügyész felebezték.

Tolvaj napdíjas Egy jó családból származó 20 éves fiatal ember állott ma a bün tető törvényszék előtt, a hol első botlásáért vonták felelősségre. Ifj. K. J. honvédszázados fia, a belügyminiszterium segédhivatalában díjnokoskodott, úgy látszik, rossz társaságba keveredett, vagy egyéb kedvtelése i voltak, amelyek t csekély fizetéséből ki nem elégíthetett s így jutott arra a gondolatra, hogy a hivatalban őrizetlenül heverő R e n d e l e t e k t á r á t (mintegy 40 vaskos kötetet) ellopta s három antikváriusnál potom áron eladta.

- Beismeri a lopást? kérdi a bíró.
- Vádlott (sirva) Beismerem.
- Mennyiért adta el a könyveket?
- Összesen 48 forintot kaptam értük.
- Mit tett a pénzzel?
- A saját céljaimra fordítottam.

— De hisz ön a szüleinél lakik, mindene van odahaza.

— A fizetésemet az utolsó krajczárig a szüleinnek adtam.

Miután még a belügyminiszterium segédhivatali főigazgatóját, G a r b a Gyulát is kihalgatták, az elnök még a vádlotthoz fordult:

— Akar-e még felhozni valamit védelmére?

— Vádlott: (zokogva, elcsukó hangon.) Tudom, hogy bünös vagyok. De részben már megbühödtem azzal, hogy letartóztattak, meg aztán a lelkiismeretem is folyton bánt.

A bíróság az enyhítő körülmények figyelembe vételével 14 napi fogházra ítélte az eltévelyedett fiatal embert. Ügyész és vádlott megnyugodtak az ítéletben.

A nagyváradai kir. tábla kitüzött ügyei.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

- 1968. Lunkán Flóra — Ihicza Tódor s. t.
- 1969. Berényi Józsefné hagyatéki ügye.
- 2022. Özv. Gáll Mihályné — özv. Pap Illésné.
- 2040. Dr. Hainory László — Leopold Rezső.
- 2053. Gyarmati András — Gyarmati Sándor.

Előadó: *Urbán Adolf.*

- 3441. Szücs Gyula becsület sértés.
- 3442. Tyrla Péter s. t. kecsület sértés.
- 3538. Miklovits Józsefné gyilkosság.
- 3612. Magori István becsületsértés.

Előadó: *Pojnár Dénes.*

- 3009. Györfi György súlyos testi sértés.
- 3144. Szanyi Péter hatóság elleni erőszak.
- 3509. Kerékgyártó Mihály s. t. lopás.
- 3586. Venisch Péter Pál magánlak sértés.
- 2864. Zojka Mikuláné súlyos testi sértés.
- 2865. Irhás Nikulae és neje lopás.
- 2874. Buda Max súlyos testi sértés.
- 2875. Sírján Mihály s. t. jogtalan elcsapítás.

Közönség köre.

Felülfizetések az Erzsébet-estélyen.

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet által saját pénztára javára tegnapelőtt november hó 18-án rendezett zeneestély alkalmaival következő felülfizetések történtek:

Bölonyi József 8 frt, b. Königswarter Hermann 8 frt, Schwarcz Perenczné 2 frt, özv. Schmarda Edéné 1 frt, Fleischer Mór 1 frt, Moskovits Mór 1 frt, dr. Konrad Márkné 1 frt, Pokorny Herman 7 frt, dr. Keckeméthy Lipót 1 frt 50 kr., özv. Steiner Árminné 2 frt, Sonnenfeld Jozsefné 1 frt, dr. Bognár István 5 frt, Radnay Farkas 2 frt, Andrassy János 2 frt, Weisz Gáborné 1 frt, Füchsl Emánuelné 2 frt, Szakszó Rezső 4 frt, dr. Mihely Lajosné 1 frt, Mihely Adolf 1 frt, Zedlek Róbert 1 frt, dr. Radó Ignác 1 frt, Rádl Ödönné 2 frt, dr. Erlich Ignáczné 1 frt, dr. Fleischer Lajosné 1 frt, Róz Ilona 1 frt, dr. Schweiger Edéné 2 frt, Glatz Antal 5 frt, Mártonffy Bogdán 1 frt, Kiss Jánosné 1 frt, Fehér Jánosné 50 kr., Deutsch K. I. 2 frt, Markbreit Sándorné 1 frt, Léderer Dávidné 1 frt, Rosenthal Jakabné 3 frt, Stern Marcziné 3 frt, Schwarcz Ábrahámné 5 frt, dr. Gyémánt Jenőné 1 frt, M. M. 1 frt, Rothmann Lipótné 1 frt, Fásy Lajosné 1 frt, Witsok Mária 2 frt, Julier Vilmosné 1 frt, N. N. 4 frt, Ifj. Kohn Sámuel 2 frt, dr. Berkovits Zsigmond 1 frt, Mihely Pálné 1 frt, Hédeváry Hugóné 10 frt, Osztrák magy. bank 5 frt, Patzauer József 1 frt, Sonenfeld Zsigmond 1 frt, Fleishakker Gyula 2 frt, Deutsch Herman 2 frt, Huzella Gyuláné 1 frt, özv. Knapp Ferenczné 5 frt, dr. Kornstein Lajosné 2 frt, Voszka nővérek 1 frt, Weiszlovits Lajosné 1 frt, dr. Molnár Imréné 2 frt, Korda Boriska 1 frt, dr. Döry Ferencz 1 frt, Keller József 3 frt, Stör ezredes 1 frt, Aulich ezredes 1 frt, May Sándor 3 frt.

Midőn a felülfizetők jegyzékét közzé tesszük s adományait nyugtázzuk s azért a jótékonycél nevében hálás köszönetet nyilvánít a választmány nevében: Nagyvárad, 1897. november hó 19. Özv. báró Gerliczy Félixné sz. Korniss Lujza grófnő elnök.

REGÉNY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irla: **ROVETTA G. Ford.: S. J.**

70.

Tüstént elutazik Velenczébe? — — tehát Ismét látni — — talán az őrnagygyal látni viszont? — —

Ez alkalommal a fekete ruhát nem vette fel az utra, hanem gondosan utitaskájába pakolta és e helyett egy meglehetősen kopott kabátot vett fel.

Az előbbi fényűzésből semmi más nem volt többé látható, mint a szivartárcza, mely rokja zsebéből kikandikált. Midőn fia elutazni akart, az anya fájdalmasan tekintett reá és elkezdett sirni.

»Légy nyugodt anyám, légy nyugodt! Ami volt az elmúlt. Nem esem vissza többé a régi hibába«.

»Bravó gróf ur!« kiáltott fel Luciana kisasszony ki jelen volt a bucsuzásnál. »Hiszen oly sok asszony van, akik között ön tetszése szerint válogathat, az az asszony pedig...«

»Mondja meg ön neki, ha meglátja: aki engem nem óhajt, nem érdemel meg — igen ezt kell megmondani neki.«

Urselino komolyan rázta fejét annak jeleül, hogy a tanácsot nem helyesli.

»Nagyon megnyugtató volna reám nézve, ha Praudino megígérné nekem, miszerint mindent elkövet, hogy ne lássa viszont.«

Szivesen megígérem ezt neked! De egészen nyugodt lehetsz efelől és hidd el nekem, még haviszont kellene is látnom — —.

Miközben így beszélt, érezte mégis szívében, hogy anyjának némi igazsága van.

Éjjel érkezett meg velenczébe és ez még jó volt, mert így kevésbé ismert rá ama helyre. Pinochio lovag Urselino megbízásából egy kis szobát bérelt ki neki és ellátást egy igen szerény vendéglőben. Midőn ide érkezett Praudino, igen éhes volt és ámbár a »Korona«, ez volt t. i. a vendéglő neve, nem volt olyan előkelő, mint az »Arany gondola«, mégsem volt előtte visszatetsző. Jó étvágygyal evett meg egy darab marhahúst és egy porczyó vajjat.

Midőn készen volt az étkezéssel, egy gömbölyű kis embertől, a ki őt kiszolgálta, a vendéglős után tudakozódott.

»En vagyok az; mit kíván uram?« És a vendéglős, a ki egyszersmind, szakács, pinczér és tulajdonos volt, erősen reá nézett az ifjura.

Praudino fejhajtással köszöntötte őt és tudtára adta, hogy ő az az ur, akit Pinochio lovag neki ajánlott.

»Nézd csak, nézd csak, hát ön az. az a Vicenzai fiatal ember?! Alig egy fél órája, hogy szobáját rendbe hoztuk.«

»Annál jobb, mert teljesen kivagyok fáradva.«

»Jöjjön velem uram, felkísérem.«

A vendéglős egy pillanatra a konyhába ment, meggyújtott gyertyával tért vissza Praudinohoz és egy keskeny lépcsőn felkísérte őt az első emeletre. Itten a vendéglős jobb felé fordulva felnyitotta egy szoba ajtaját. Az éjjeli szekrényen egy másik gyertya állott, melyet meggyújtott és köszönés után elment.

A szoba nagy volt, mondhatni tulságosan nagy.

A bútorok ócskák, rozogák. A keskeny ágy fölött olajfaág és szenteltvíz tartó volt elhelyezve.

Praudino szive összeszorult midőn a keskeny ágyra nézett.

A vendéglős ezt észrevette és azzal vigasztalta meg, hogy az ágy reggelenként szét lesz szedve és minden este ismét összerakva.

Praudino fejével intett, de nem szólt semmit: Pinochio lovag megmondotta neki, hogy a lakásért naponként egy lirát és 80 centesimót fog fizetni, ilyen árért pedig csakugyan nem lehettek nagy igényei.

»Szabad kérdezniem vezeték és kereszt nevért?«

És a vendéglős egy nagy piszkos könyvet vett elő, azt kinyitotta és figyelmesen nézett Praudinoóra, készen lévén az írásra.

»Eripandó Ariberti gróf.«

»Bocsánat, hogyan mendotta ön? — —

Es a vendéglős levette sikkját fejezől és hóna alá kapta, miközben azt gondolta, hogy Pinochio lovag bizonyára tévedett, midőn ily főnemesi családból való embert küldött hozzá.

Midőn Praudino egyedül volt, mélyen felsóhajtott, és körülnézett a szobában, mely az egy gyertyának gyenge fénye mellett még nagyobbán látszott. Aztán hirtelen levetkezett és ágyba feküdt, hogy átengedje magát a jótés és álomnak. Csakugyan tüstént el is aludt, kony álomnak ismét lelébredt; lehetett úgy két óra körül. Az izgatottságtól egész vidám lett; nem tudott ismét elaludni, egyrészt a forráság, másrészt gondolatai, de meg az ágy miatt is, mely igen rossz volt és minden mozdulatánál csikorgott.

Alatta a vendéglőben nagy zaj volt, énekeltek, nevettek, kiabáltak. Ily szokatlan órában? Mit jelentsen ez?

Gondolkozott egy kissé és ekkor eszébe jutott, hogy Velenczében most ünep van. Ilyen állapotban várni be a nappalt, midőn ugysem tud aludni, ostobaság lett volna. Fel kelt tehát, hogy sétálni menjen. Kiment a vendéglőből és áthaladt a Rialdó hidon és nem tudott ellenállani a kísértésnek, hogy ne menjen el az »Arany gondola« előtt. Elhaladt tehát előtte és végre a Márk térre érkezett.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A királyné nevenapja.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.)
A Mátyás templomban a hercegprimás pontifikált. A misén Fejérváry, Wlassics, Darányi miniszterek, Szilágyi, Wekerle s mások voltak jelen.

Kassics elítelve.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.)
Kassics-ot Bánffy saját hatáskörében hivatal és nyugdíjvesztésre ítélte.

A miniszterelnök határozatai fiumét illetőleg.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.)
Bánffy elrendelte és a holnapi rendeletek tára közli, hogy a közigazgatási bírósági és számos magyar törvény hatályának Fiuméra való kiterjesztését rövidesen összeállítsák. A közig. bizottságot, sőt már a szervezetét is megalapították. Valószínűleg holnap fiumei kormányzó s kinevezetik.

A német birodalmi kancellár Leslingenbe.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.)
Mint a »National Zeitung« jelenti, Hohenzollern herceg birodalmi kancellár Leslingenbe ment, a hol résztvesz az udvari vadászaton. A kancellár szombaton este szándékozik visszatérni Berlinbe.

Az olasz trónbeszéd hatása.

Budapest, nov. 19. (Saj. tud. táv.)
A »Tribuna« a trónbeszédben különösen kiemelendően tartja azt, hogy békésebb választ nem is lehetett volna adni.

A Forcinetti—Rocheport affér.

Budapest, nov. 19. (Saj. tud. táv.)
Forcinetti párbajt akart vívni Rocheporttal. Minthogy azonban a legfőbb hadi tanács alelnöke Saussier tábornok hadosztály parancsnok nem egyezett ebbe bele, Forcinetti törvényszék előtt fogja bevádolni Rocheportot.

Angol hadügyi válság.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.)
A »Times« írja, hogy a hadügyminiszterium elveszítette az ország bizalmát. A hadsereg helyzete nyomoruságos. A háboru költségei rendkívül nagyok. A kezbes már semmiképpen sem a pártok kérdése. A nemzet joggal várja a kezdes megoldását azoktól, a kiknek a legfőbb hatalom kezökben vagy.

Scheurer—Kestner leleplezései.

Bécs, nov. 19. (Saját tud. távirata.)
A »Matin« azt állítja, hogy Scheurer-Kestner azon szándékának adott kifejezést, hogy ma vagy legkésőbb holnap közlésezi a kezében levő okmányok anyagát. Az »Celair« szerint le fognak tartóztatni valakit, a kiról most igen sokat beszélnek.

A francia vezérkari főnök hadsegéde.

Budapest, nov. 19. (Saj. tud. táv.)
A Havas ügynökség jelenti, hogy de Boisseffre vezérkari főnök hadsegédét Paoffiu Seintmorelt 30 napi szigorú fogságra ítélte egy hírlapi közlemény miatt, amely a szabályzat szerint tilos. Itt arról a közleményről van szó, amelyet Rochefortnak juttattak tudomására.

A Dreyfuss ügy miatt.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.)
A kormány Foreinettit, a Ruede Cherche Midina levő katonai fogház parancsnokát a Dreyfuss ügyben tanusított magatartása miatt elmozdította állásától.

Egy német kém letartóztatása Nancy-ban.

Budapest, november 19. (Saj. tud. táv.)
Pagny-sur-Moselle biztosa letartóztatott egy egyént, a kit azzal gyanúsítanak, hogy Németország fizetett kémje. A Pagnyban letartóztatott kémet E v r r a d-nak hívják és kőmives Pont á Moussonban. Rajtakapták, a mint egyik német vonat gépvezetőjének papirdarabokat adott át. A házkutatás nem vezetett további nyomra. A letartóztatottat egyszerű nap-számosnak tartják.

Athéni zavargók büntetése.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.)
A rendőri bíróság 8 pireusi lakost, a kik részesek voltak a »Mária Terézia« Lloyd-gözös fedélzetén történt zavargásban, 45 napi fogságra ítélte.

Konstantinápolyi nagykövetségünk elégtétele.

Budapest, november 19. (Saj. tud. táv.)
Calice báró cs. és kir. nagykövet lépései teljes eredményre vezettek, a meny nyiben a portának tegnap éjfélt után 1 órakor az osztrák-magyar nagykövethoz küldött jegyzéke a követelt elégtételt az utolsó pontig megadja. Hussni Hilmi effendit, A d a n a váliját és N a z i m basát, M e s s i n a muléssarifját elmozdítják állásuktól és üdvölvésekkel tisztelgnek a cs. és kir. nagykövetség kiküldötte jelenlétében. A keleti vasutak ügyében fennálló és 8 millió frankot képező differenciát elismerik s a fizetést bizo-

sítják. A jegyzék hangja igen udvarias és azt a reményt fejezi ki, hogy a két uralkodó és kormányaik közt fennálló barátságos viszonyt ez az elintézés még inkább erősíteni fogja.

KÖZGAZDASÁG.

A szerb szarvasmarhák és sertések behozatala, amely hetek óta szünetelt, újra megindult. A tegnapi budapesti marhavásárra, — a Mészárosok és Hentesek Lapja írja — 43 vagonban 505 darab szerb szarvasmarha érkezett, a melyek között a négy napig tartó vesztegeltetési idő alatt sem beteg sem gyanusát nem találtak. Ez a körülmény arra vall, hogy Szerbiában is lelkiismeretesen veszik a dolgot s csak azokat az állatokat irányítják a budapesti piacra, amelyek között a lelkiismeretesebb állategészségügyi vizsgálat sem talál kivetni valót. A sertések behozatalának sincs már akadályja. Az első szállítmányokat e hó 22-én eresztik Kőbányára, ahova egyelőre csak annyi jühet, amennyi az engedélyezett szerb maximális mennyiséget — 6000 drbot — időről-időre kiegészíti.

TŐZSDE.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru buzában az irányzat nyugodt volt és csekély forgalom mellett árak 5 kr. olcsóban jegeztek.

Határidők.

Budapest, nov. 19.	
Buza őszre	12.09
Buza tavaszra	11.96
Tengeri	5.48
» novemberre	4.93
Rozs őszre	8.79
Zab őszre	6.50

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, nov. 19.	
Osztrák hitel	354.90
Magyar hitel	388.25
Allamvasut	336.—
Déli vasut	83.—
Rimamurányi	253.50
Magyar jelzálog	280.25
Magyar leszámítoló	252.50
Villamos vasut	286.—
Salgótarjáni	615.—
Iparbank	101.50
Budapest közuti	383.—
Kereskedelmi bank	1430.—

Az irányzat szilárd.

Budapest, november 19.

Osztr. hitel	355.15
Magyar hitel	388.—
Allamvasut	335.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén 1897. november 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.10
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	57.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	101.25
Horvát szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény sorsjegye-kölcsön	152.50
Lizsasabályozási és szegedi sorsjegye-kölcsön	139.50
Osztrák járdék papirban	102.25
Osztrák járdék ezüstben	102.25
Osztrák járdék aranyban	123.—
Osztrák korona járdék	101.75
Osztrák államsorsjegyek	143.50
1860. osztrák államsorsjegyek	950.—
Osztrák magyar bankrészevény	388.25
Magyar hitelbank részvény	355.10
Osztrák hitelintézeti részvény	336.—
Páris vista	951.—
20 márkás arany	58.80
Német birodalmi márka	119.75
London viste	47.75
Páris vista	11.75
20 márkás arany	11.75

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Köszönet-nyilvánítás.

Vilmos Ferencz neunkircheni (Alsó-Ausztria) gyógyszerész urnak, — a köszvény és csusz elleni vértisztító thea feltalálójának.

Hogy a nyilvánosság elé lépek, azt azért teszem, mert legfőbb kötelességemnek tartom, hogy **Vilmos** neunkircheni gyógyszerész urnak, azon szolgálatért, melyet nekem kínos csusz bántalmaim alkalmából vértisztító theájával tett, legforróbb köszönetemet nyilvánítsam; de egyúttal azért is, hogy mindazok figyelmét, kik hasonló kínos bántalmakban szenvednek, erre a kitünő hatású theára felhívjam. Képtelen vagyok arra, hogy még csak megközelítőleg is ecsetelhessem átélte szörnyű fájdalmait, melyek teljes 3 éven át, minden legkisebb időváltozás alkalmával tagjaimat gyötörték s melyekre hasztalan kerestem gyógyírt s könnyebbülést a bádénai kénes fürdőkben. Ejeken át álmatlanul hánykolódtam ágyamban, étvágyam észrevehetőleg esökkent, arczomról eltűnt az életkedv, de eltűnt testi erőm is. És a fentebb említett thea 4 heti használata után nemcsak hogy tökéletesen megszabadultam fájdalmaitól, hanem ma, midőn a theát közel 6 hónapja, hogy nem iszom, tökéletes javulást érzek egész testemben. Személyes meggyőződéseim alapján merem állítani, hogy mindazok, kik hasonló kínos betegségeikben ezen theát választják gyógyszerül, áldani fogják annak feltalálóját: **Vilmos Ferencz** urat.

Kiváló tisztelettel
Streitfeld főhadnagyé,
szül. *Bats hin grófnő.*

307 10—12

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

4783
1897.

Hivatalos értesítés.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 59.906/1897. sz. s a tőzsdebérek leszállítása tárgyában általunk hozzá intézett felterjesztés folytán keletkezett leiratát van szerencsénk az érdekeltekkel egész terjedelmében a következőkben közölni:

Hivatkozással a dohánykísárosok által fizetett haszonbérek leszállítása tárgyában folyó évi július 9-én 2928. sz. a. kelt felterjesztésére a pénzügyminiszter urnak erre vonatkozó kijelentése alapján a kamarát következőkről értesíteni.

A dohánykísárosok haszonbérei mindenkor az általuk elért három évi forgalom átlaga alapján a szerint mint az illető dohányárus csupán csak dohányárulással avagy más üzlettel kapcsolatosan kezeli a dohányárudát 1—2 1/2%-al lesznek megállapítva, míg a 3%-os kulcs csakis az italméréssel foglalkozó dohánykísárosokra alkalmaztatik.

A kamara által fenti sz. a. a haszonbérek leszállítása iránt benyújtott előterjesztése tehát csakis azon kísárosok érdekében történt, akik a dohányeladást más s mindenkor keresetük főrezét képező üzlettel kapcsolatban mellékkereset képen teljesítik.

Mint hogy pedig a dohány kísárosoknak éppen ez a része, amely a dohányárulást csupán a jó üzlet élénkítése céljából gyakorolja, az által, hogy ily engedélyhez jut, a többi hasonló kereskedést üzöklök szemben igen nagy üzleti előnyben részesült, minthogy továbbá ezek a dohányárusok aránylag csekély üzletlőke befektetése s annak csak havonkénti megforgatása mellett minden legesekélyebb kockázat nélkül 120% nyers jövedelmet képesek elérni, ennél fogva a bemutatott előterjesztés mint indokolatlan figyelembe vehető volt,

Budapest, 1897. október 9.

a miniszter megbízásából
Tichal
miniszteri tanácsos.

Nagyvárad, 1897. november 17.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:
Janky József. **Dr. Sarkadi Lajos,**
elnök. 352 1—1 titkár.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

5349
1897

Hivatalos értesítés.

Van szerencsénk az érdekelt közönség tudomására adni, hogy a Szent-László téren tartani szokott vásár- és ünnepnapon a Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatal intézkedése folytán június és július hónapokban délelőtt 10 óráig, az év többi hónapjaiban pedig délelőtt 11 óráig tartatik nyitva, illetve a

piacz — tekintve az élelmi szerek eladását és bevételét — csak ezen időpontok után osztható fel.

Minden félreértés kikerülése végett azzal hívjuk fel a nagyközönség figyelmét a fentiekre, hogy az ettől eltérő rendőri vagy más hatósági intézkedés esetében panaszát az alulírott kamarához benyújthatja s hogy az a jogorvoslat tekintetében sürgősségi lépéseket azonnal megteendő.

Nagyvárad, 1897. november 18.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:
Janky József, **Dr. Sarkadi Lajos,**
elnök. 353 1—1 titkár.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos cím:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli
gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakszavú kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

335 8—12

Részletes árjegyzékkel
és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szeceksavágók.

Morzsolók.

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag,

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a **gáz-coaks** mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltek meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk e **coaks** vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvardíjért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1897. novemberben.

Nagyvárad légszeszgyár:
Az igazgatóság.

342 8—12